

פרוטוקול מס' 21

מישיבת ועדת הכלכלה, מיום ד' כ"ב בסיון תשל"ד
(12 ביוני 1974) שעה 09:05

נכחו:

חברי הועדה:

- היו"ר - ש. תמיר
- א. זילברברג
- מ. דרובלס
- י. מודעי
- מ. חריש
- א. אנטבי

מוזמנים:

- מ. קנטור - נציב המיס
- ש. ארלוזורוב - נציבות המיס
- א. תמיר - נציבות המיס
- י. לובליני - "ויסקו"
- מ. שמעון - "זהר דליה"
- י. גילסברג - "זהר דליה"
- י. רוזנמן - "פזכ"ם"
- א. רזיאל - "שמך"
- א. אטינגר - משרד מסחר ותעשיה
- ט. בראל - משרד מסחר ותעשיה
- ת. פנחסוביץ - משרד המשפטים

מזכיר הועדה: היועץ הכלכלי לוועדה:

- י. פלקסר
- ד. לב

רשם:

"חבר המחרגמים"

סדר-היום:

1. תקנות בדבר איסור יצורם, יבואם, הפצתם ושיווקם של דטרגנטים קשים.

היו"ר - ש. תמיר:
אני פותח את הישיבה. הנושא היום הוא תקנות בדבר איסור יצורם, יבואם, הפצתם ושווקם של דטרגנטים קשים. אני מקדם בברכה את האורחים שלנו - מר מנחם קנטור נציב המים, מר שאול ארלוזורוב סגן נציב המים, אורה תמיר יועצת משפטית לנציבות המים, לובליני יעקב מנכ"ל "ויטקו כימיקלים", הגב' שמעון מלכה מ"זהר", מר יוסף גילסברג מ"זהר דליה", מר יגאל רוזנמן "פזכים", מר אהרון אטינגר ממשרד מסחר ותעשייה ומר בראל מאיר מהתאחדות התעשיינים. ישנה עמנו היועצת המשפטית הקבועה שלנו.

הועדה הזאת קיבלה פניה עוד בכנסת הקודמת, בראשות ח"כ שכטרמן, פניה של מר קנטור האומרת שבהתאם להוראות סעיף 20 ד"א 3, תשי"ט, מצוי בפרק בדבר מניעת זיהום מים משנת תשל"ב, מבקש שר החקלאות להתקין תקנות אשר נועדו לאסור את יצורם, יבואם, הפצתם ושווקם של דטרגנטים קשים, שהם בלתי פריקים וגורמים לזיהום מים. נוסח התקנות המוצעות שעובדו בשיתוף פעולה עם משרד המסחר ותעשייה וקיבלו את אישורו של שר המסחר ותעשייה - וכאן דברי הסבר מצורפים - בהתאם להוראות הסעיף האמור לעיל יש להביא את התקנות לידיעתה המוקדמת של ועדת הכלכלה וזאת הנני עושה בזה.

אני מפנה את תשומת-לב החברים שהפונקציה שלנו-לא בדיוק לאופי של הועדה-היא פאסיבית לחלוטין ומובא לידיעתנו ואין צורך אפילו באישורנו, כמובן שאנחנו זכאים להתייחס ביוזמתנו, היא משהו כאן בלתי נראה. בדברי ההסבר לחוק המים נאמר שהשימוש בדטרגנטים קשים, הנפוץ בארץ, מהווה גורם מפריע למשק המים. הדטרגנטים הבלתי-פריקים ביולוגית פוגעים בפעילותם של מתקני הטיפול בשפכים, מונעים את השארת השפכים וגורמים לזיהום המים. הנסיונות להביא את יצרני הדטרגנטים להסבת היצור שלהם לדטרגנטים רכים הפריקים ביולוגית ואינם גורמים לתופעות שצוינו לעיל עלו בתוהו ולא הייתה ברירה אלא לנצל לצורך כך את הסמכויות החוקיות על פי החוק למניעת זיהום מים. הצעת התקנות עובדה בשיתוף פעולה עם אנשי המקצוע במשרד המסחר ותעשייה, שר המסחר ותעשייה סמך את ידיו על ההצעה. ההצעות מובאות בפנינו על ידי נציב המים, על דעתו של שר החקלאות דאז, מר גבתי.

אולי אני רק אשאל את היועץ המשפטי שלנו אם העובדה שכל המידע הזה נשלח לוועדה עוד בימי כהונתה של הכנסת שעברה אין בה איזו שהיא תקלה.

ת. פנחסוביץ:
לא ניתן לפרסם את זה בלי ידיעת ועדת הכלכלה לפני הפירסום. כיון שזה לא פורסם אז ועדת הכלכלה שמכהנת באותה תקופה מבקשים להביא את זה לפירסום.

היו"ר - ש. תמיר:
תודה על החוות-דעת. מר קנטור ימסור לנו דבריו על הנושא.

מ. קנטור:
זה נושא עתיק יומין. אני חושב שהתחלנו לטפל בו לפני למעלה מעשר שנים. מאותו רגע שהובהר שאנחנו חייבים נהיה להכניס את מי-הביוב למערך המים שלנו ומאותו רגע שראינו כבר אז עקבות של תהליכי הפרעה במשק המים כתוצאה מהזרימות של מי הביוב במקומות שונים בארץ.

אנחנו קיוונו שהיצרנים הישראליים ילכו בעקבות עמיתיהם ברוב ארצות העולם המתפתחות ומיוזמתם ישנו את האופי של חומרי הגלם, אופי הדטרגנטים שמשמשים בהם היום בארץ ובעולם כולו. הדטרגנט המקובל היום בארץ היה בשימוש, הוא דטרגנט כלשונו קשה, זאת אומרת, הוא בלתי מתפרק והתוצאות שאנחנו רואים בעין הן תופעה של קצף וחומרי הלואי שלו מפריעים בדיון כלל לכל תהליכי הטיפול בביוב.

בארצות שונות בעולם החליטו היצרנים עצמם, בגלל תופעות לואי אלו ומה שמחלווה אחר כך בביוולוגיה של המים, לעבור לדטרגנט שהוא טבעית מתפרק כעבור ימים מספר, לאחר שהוא מגיע לביוב. היום ברוב הארצות גם חוקנה החקיקה בעקבות הפעולה של היצרנים עצמם. זאת אומרת, ניתנה כאילו לגייטימציה לאחר האישור מבחינת סטנדרטים של שימוש בדטרגנטים מתפרקים.

עם החמרת המצב במים וכניסתנו לטיפול יותר מתוחכם בנושא הביוב ראינו צורך דחוף לשנות את המצב בארץ. קיימנו בעניין הזה שורה שלמה של התייעצויות, גם עם היצרנים, גם עם נציגי הממשלה. אני צריך להגיד שנציגי הממשלה במשרדים השונים הגיעו לכלל הסכמה מוחלטת בעניין הזה, לצערי הרב עם היצרנים מתוך הסכמה לא הצלחנו להביא לשינוי האמור. אנחנו סיכמנו בינינו להעביר את העניין ולתת לו חוקף חוקי. הנושא הובא למועצת המים לפני כשנה, מועצת המים סמכה את ידיה על התקנות שהבאנו לפניכם, המחייבים את היצרנים לעבור לדטרגנטים המיוצרים מחומר גלם מתפרק. אנחנו מבקשים שהכנסת תסמוך את ידה על ההצעות המובאות בזה ואני מקווה שבהזדמנות זו, כאשר כבר היצרנים יעברו לדטרגנטים מתפרקים, יבחרו גם הם את התהליכים שהם יהיו הטובים והמשוכללים ביותר מבחינת משק המים, כי מצב משק המים היום הוא כזה המצויץ אוחזו להשקעות עצומות בהקמת מפעלי טהור מאד מתוחכמים. מתקנים אלו נועדו להביא לרמת טיהור גבוהה ביותר של מי הביוב. בלי אלו משק המים יפגע מאד כבר בשנים הקרובות. הוא יפגע גם על ידי הזיהום עצמו, גם על ידי צימצום כמות המים שתעמוד לרשות המשק הישראלי. אנחנו רואים הכרח לעשות את הפעולה הזאת באופן מהיר ביותר ולכן בקשתי את יו"ר הוועדה לעשות פעולה מיוחדת להקדים את הישיבה.

אני צריך להגיד שישנה נקודה אחת שלכאורה היא מעין פירצה בעניין והוא האפשרות ליבא מוצר מוגמר שאיננו מתאים, שאיננו על בסיס דטרגנט מתפרק. במקביל לישיבה זאת פנינו ללישכת המסחר ותעשייה ובקשנו ממנו במקביל לכניסת תקנות אלו לתוקפן לאסור יבוא של תוצר מוגמר המתבסס על חומר בלתי מתפרק. אני מבקש את ועדת הכלכלה לסמוך את ידה על פנייתנו זו.

תודה מר קנטור. אני רוצה להפנות את תשומת לבך שבסעיף 1 נאמר:

היו"ר - ש. תמיר:

לא ייצר ולא ייבא.

הואיל והיתה אלינו פנייה שהעניין לא טגור היטב חזרנו על פנייה זו.

מ. קנטור:

אבל לייבא הכוונה היתה פה לחומר גלם כי הוא מובא כחומר גלם ואנחנו מתכוונים פה למוצר מוגמר.

בנוסף לזה היות והתקנות עומדות להיכנס לתוקפן רק שמונה חודשים לאחר פרסומן לפי המוצע והיו פניות גם להאריך את התקופה, לכן קצאנו

א. תמיר:

לנכון בחקופת הביניים וגם במקביל להשתמש בסמכויות המקבילות.

היו"ר - ש. תלמיד:

עכשיו נשאל את האורחים הנוספים שלנו לאור הדברים החד-משמעיים של מר קנטור והעמדה המשותפת של כלל המשרדים הממשלתיים - מה לא טוב ליהודים אם יש דבר כזה בהצעות כדי שנשמע את התשובות ונוכל להתייחס.

י. לובליני:

אני לא הייתי נוגע בהיסטוריה אבל היות ומר קנטור נגע בזה אני מוכרח במשפטים ספורים להתייחס גם לעניין הזה. היצרנים נכוו ברותחין. הם כבר פעם אחת הסכימו לדבר שהיה לטובת משק המים, הם הסכימו לא להכניס לאבקות שלהם חומר שנקרא בשם פארבורט. זה חומר מלבין, הוא החומר האפקטיבי ביותר להלבנה. הנימוק לא להכניס פארבורט היה זה שבחומר הזה יש יסוד כימי ששמו בורגט והוא מופיע במי התהום העליונים, הוא איננו מתפרק ומזיק לשורשי עצי הפרדסים, ההדרים. אנחנו איננו מכניסים פארפורט אלא במסגרת שהוסכם עליה. אבל יבוא הדטרמנטים מחו"ל הוא חופשי. בחו"ל מכניסים היצרנים לאבקות שלהם עד 30% פארבורט כדי לתת להם את אפקט ההלבנה וכל עקרת בית יכולה לקנות אבקה מתוצרת חוץ שיש בה חומר זה ללא הגבלה ורק אנחנו מוגבלים בשימוש הזה. אנחנו מבכרים שהעניין הזה יוטל עלינו על פי חוק ולא על פי הסכמה הדדית מפני שבהסכמה ההדדית הצד של הממשלה לא קיים.

עכשיו לעצם העניין. הדיונים

היו ארוכים ואנחנו כבר מזמן הבענו את הסכמתנו ואת נכונותנו ללכת בהתאם למה שטובת המדינה דורשת. אמרנו את זה, כתבנו את זה, היו פגישות. אני אינני מדבר פה בשם היצרנים ואף אחד פה איננו מדבר בשם כולם. אין ליצרנים האלה איגוד שיחייב אותם, לדאבוני, ואנחנו מדברים כל אחד בשמו. אני אינני מדבר בשם היצרנים אבל היות והדברים כבר נאמרו במספר ישיבות ופנו אלינו בכתב גם מועדת הכנסת ואנחנו ענינו לועדת הכנסת, אפשר לסכם את הדברים האלה במשפטים ספורים. אנחנו כולנו מוכנים לקבל על עצמנו את הדין ואנחנו היינו מוכנים לזה כבר לפני שנה ושנתיים. הפגישה האחרונה היתה לפני מנהל משרד מסחר ותעשייה וגם שם אמרנו את זה.

יש לנו מספר הסתייגויות לעניין

עצמו. האחת היא שהכנסת החומר הזה יצריך שימוש בחומי גלם שהוא יותר יקר והוא יצריך גם שינויים במפעלים. היות והמוצרים שלנו הם בפיקוח המחירים אנחנו רוצים להיות בטוחים שהיצרנים לא יהיו צריכים לשאת על עצמם את כל העול הזה ושמי שמרשה ירשה לנו להעביר את ההוצאה הזאת על שכם הצרכן.

היו"ר - ש. תמיר:

יש לך מושג על סדר-גודל של העלאת העלות שלהם?

י. לובליני:

כאשר דיברנו על זה לפני שנתיים זה היה משמעותי. היום זה לא כל כך משמעותי. לפני שנתיים ההבדל במחיר שבין הדי.די.בי, זה החומר שצריך לאסור אותו, ובין האל.אי.די, החומר שצריך להתיר אותו, היה הבדל בין 140 דולאר לטונה ל-200 דולאר לטונה. היום גם הדי.די.בי עולה כבר 700 דולאר לטונה והשני עולה 800 דולאר לטונה כך שההבדל איננו כל כך משמעותי אבל הוא קיים. ישנה השפעה מסוימת. אני חושב שהארץ מיבאת לצריכת הארץ כ-5000 טון, מלבד היצוא. יש השקעות שצריך

לעשות אותן במפעלים, זאת כדי לאפשר את השינויים והדברים האלה הוסברו במכתבים. היצרנים מקווים שלפחות לזה הם יקבלו הלוואות בריבית נמוכה, מהקבלת על הדעת.

נושא נוסף הוא שבתקנות עצמן זה איננו מופיע אבל נאמר לנו בפירוש שיאסרו את השימוש בדטרגנט הקשה ליצור אבקות וליצור משחות, לא יאסרו אותו ליצור סבונים. האפקט על המים הוא אותו אפקט. זה שהמפקחים, משרד המסחר והתעשייה ונציב המים, מתכוונים לאפשר את יצור הסבון יש בכך הפליה של יצרן אחד לגבי יצרן שני. דעתי היא שאם אוסרים אז צריך לאסור ואם להתיר אז צריך להתיר אבל לא צריך להיות יוצא מהכלל.

והנקודה הנוספת ואני מרשה לעצמי

פה לחזור על מה שאמר נציג "שמן" ואני מקווה שהוא לא מתנגד לזה שאם לאסור אז צריך לאסור גם בארץ וגם בשטחים כי המים אינם יודעים גבולות ואם שם ישתמשו בדטרגנטים קשים זה יגיע בסופו של דבר למערכת הנקוזה והספול שמר קנטור רוצה לספל. תודה רבה.

אני רוצה להקדים שאנחנו לא

מ. שמעון:

מתנגדים לחוק. אנחנו הבענו

את הסכמתנו כבר בהסדמנויות קודמות וגם עכשיו אנחנו עומדים על זה. הייתי רוצה רק כמה דברים לחקן. ראשית, בנוגע לדברים שנאמרו על ידי נציב המים. אני חושבת שאין לדבר כאן על כושר פירוק מוחלט של החומר תוך כמה ימים. החומר שמקובל היום בשוק העולמי, בשוק הבינלאומי, הוא הומר שמתפרק ב-80%. אני חושבת שחשוב מאד גם כאן לא ליצור קשיים מיותרים מכיון שלא יהיה ספק שיתחייב למכור חומר עם אחוז יותר גבוה של תכונת הפירוק. מונח כאן לפני עתון בו אני רואה בארצות שונות מה יירש החוק. בגרמניה דורשים 80%, בצרפת 80%, באיטליה 80%, בשויצריה 80%, יש רק ארץ אחת בה דורשים 90% וזו ספרד. לא בא בחשבון לקבל שום התחייבות - ואני אומרת זאת לפי הנסיון שלנו מפני שאנחנו קונים כבר את החומר הזה למטרות שונות ובינן היתר ליצוא - אין כל אפשרות בתנאים של היום להגביל את זה לאחוז שעולה על 80%, מה גם שקשה מאד להשיג את החומר.

דבר שני לגבי המחירים. אני

חושבת שנכון העיר מר לובליני שהחומר הזה יותר יקר. לא רק החומר בעצמו יקר יותר וכדי לקבל מושג יש כאן לפני שלקט - הצעה על החומר הזה שמתפרק. לעומת 700 דולאר שהוא המחיר של החומר הקשה החומר המוצע הוא 855 דולאר. זאת אומרת, היום אפשר להגיד שההבדל במחירים הוא 155 דולאר לטון. אבל לזה צריך להוסיף את חמרי העזר השונים שדרושים על מנת למנוע את הקשיים השונים שהחומר הזה גורם. אני אביא דוגמא: למשל קשה לייצר מהחומר הרך אבקות מכיון שיש תכונות מסוימות שדרוש לתת לאבקה ועם השימוש בחומר הרך כדי להגיע לאותה תוצאה באותה אבקה צריכים להוסיף חמרי עזר שונים שמחירם הוא, מובן, גבוה. כך שכלליית אני בהחלט מקבלת את העמדה של מר לובליני וצריך לקחת בחשבון שזאת היא הוצאה לא מבוטלת במטבע זר, הוצאה למדינה.

לגבי היצרנים אני מוכרחה לומר

שהיות וקיים היום פיקוח מחירים הדבר לא משנה כי למעשה המחירים ניתנים פחות או יותר בהתאם לעלות חמרי הגלם. כך שהפעם אנחנו לא דורשים גם סובסידיה כמו שזה היה בעבר. ישנן עוד כמה בעיות. זה מובן מאליו שאנחנו נמשיך ליבא את החומר הקשה למטרות יצוא. יבוא לשם יצוא אני חושבת שזה מובן מאליו.

באיזה היקף היצוא שמדובר בו?

מ. דרובלס:

מ. שמעון:
אנחנו השנה נגיע לשני מיליון דולאר. אנחנו יצרנים יחידים, נדמה לי, בשטח הזה של דטרגנטים. עכשיו קיימת בעיה של מוצרים שאין אפשרות ליצר מהחומר הרך. כאן אני חייבת להביא כמה דוגמאות. למשל בא"י רגילים להשתמש במשחות. אני מוכרחה לומר שזאת היא הארץ כמעט היחידה שמתמשים במשחות. כל אחד מהיושבים פה ודאי מכיר את החומר הזה וזה מאד מקובל וחביב על עקרת הבית בישראל. כפי שהנראה שלא נוכל ליצר את המשחה בעתיד, בכל אופן לא בצורתה. אפשר יהיה לעשות כל מיני דטרגנטים בצורת נוזל אבל זה יהיה משהו אחר, כבר לא אותו המוצר. זאת אומרת, למעשה אפשר להגיד שהמוצר הזה יעלם בצורתו. יש עוד כמה מוצרים שקשה ליצר אותם או אי אפשר ליצר אותם וזה הסבון הסינטטי. אמנם סבון הסינטטי קיים גם בארצות אחרות בעולם אולם הוא מבוסס על חומרים אחרים, הרבה יותר יקרים מאשר החומר הזה הרך. אני בספק אם מישהו כאן בארץ יוכל לשלם את המחיר רק כדי להמשיך ולהשתמש בחומר הזה אלא אם יעשו סעיף בחוק שיותר השמוש למטרה זאת.

אתם עושים היום סבון סינטטי מדי. די. בי? אפשר לעשות אותו

י. מודעי:

מהחומר הרך?

מ. שמעון:
אין אפשרות לעשות זאת מהחומר הרך. קיימות עוד כמה בעיות. קיימת בעיה של מוצר מרוכז בשם 60%. גם את המוצר הזה אי אפשר ליצר מהחומר החדש וזה אמנם בשימוש אצל מספר לא גדול של יצרנים, ביניהם "זיזו", והיום מבוסס על החומר הזה ובמידה מסוימת גם "יצהר" משתמשים בזה.

עכשיו קיימת בעיה של שיטות בדיקה, כיצד למנוע יבוא חומר קשה. בכל זאת יש צורך בבדיקה מסוימת. אם אנחנו מקבלים על עצמנו אנחנו צריכים לדאוג גם לשיטה שתהיה אפשרות קלה לבדוק ולעקוב אחר זה שאמנם החוק מוגשם. הבעיה איננה פשוטה, לנו בכל אופן אין הצעה לשיטת בדיקה כזאת ואני חושבת שצריכים לתת את הדעת גם על נקודה זאת. אני בתור יצרנית מוכנה בהחלט להצטרף למשאלה שייסגרו את היבוא, אנחנו בהחלט מסכימים לזה. אני חושבת שיהיה קצת קשה לבדוק כל משלוח יבוא אם הוא מבוסס על חומר קשה או רך. בדרך כלל הבדיקה הזאת מסובכת מאד ואני מטילה ספק רב אם ניתן יהיה למצוא שיטת בדיקה כזאת שתבטיח את הדבר הזה. לדעתי אחוז היבוא הוא מבוטל, היום גם מן הסיבה הפשוטה שעד כמה שזה נשמע כפרדוקס אבל החומרים האלה יותר זולים, המחירים יותר נמוכים בשוק המקומי מאשר בחו"ל. זה באמת מצב מוזר ובלתי רגיל אבל העובדה היא עובדה שהיצוא היום משיג מחירים יותר גבוהים מאשר השוק המקומי.

אני מאד מודה לגב' שמעון. אם יש נקודות נוספות שעוד לא

היו"ר - ש. תמיר:

הושמעו אז בבקשה.

מר רזיאל:
אני לא אוסיף על הדברים שנאמרו אבל רוצה לחזור על בקשתנו לדחות את הכנסת הצו כי מסיבות שנאמרו כבר קודם הדבר יכביד בודאי גם על צבור הצרכנים, גם על אוצר המדינה כי נצטרך ליבא חומרים יותר יקרים וזה

לא חשוב אם זה 3 או 4 או 5 מיליון לירות אבל זאת הכבדה ובקשתנו היא למעשה לבצע את זה רק באותו רגע שזה באמת יהיה דרוש ולא לפני כן. אנחנו נהיה מוכנים מבחינה טכנולוגית לפתור את הבעיות של המשחות, הנוזלים וכו' אבל שהדבר יבוצע באמת רק כאשר זה יהיה דרוש ויתרום משהו לנושא המים בארץ.

ש. ארלוזורוב:

לגבי העניין של 90% או 90% יש שוני מהותי בין ארצות אירופה לבין ישראל בעניין זה בגלל תהליכי הטיהור. ראשית, תהליכי הטיהור שלנו הרבה יותר רגישים לבעיית דטרגנט קשה ושנית בגלל הרצון שלנו לנצל לשימוש חוזר להקלאות את השפכים, מדיניות שכמעט לא קיימת בעולם. אחתנו מתכוונים להחזיר לקרקע דרך שכבות חול חלק ניכר של המים ועל כן הבעיה ההנדסית שלנו היא בעיה הרבה יותר קשה מאשר באירופה או במקומות אחרים. זו הסיבה ש-80% לגבינו הוא לא מספק וזו אגב הסיבה למה ספרד יותר מקשיחה. הכוונה שלנו היא להשיג את ההישג הטוב ביותר שניתן. במידה ואי אפשר יהיה להשיג חומר גלם בעולם בפחות מ-80% אנחנו נצטרך להיכנע למצב הזה אבל לא נסגור בפנינו את הדלת שאם יהיה חומר כזה או אם נוכל להתקשר עם איזה יצרן גדול בחו"ל, שהוא ייצר ביצור פריט של יותר מ-80% שלא נסגור את הדלת.

נקודה שניה היא לגבי העניין של היבוא והפקוח. נכון שישנה בעיה של אנליזה של חומרים אלה אבל עד כמה שאנחנו מנוסים בעניין זה עם משרד המסחר ותעשייה על פי רשימות היבוא, על פי היצרן, אפשר לדעת באיזו מידה היבוא הזה עומד בדרישות גם אם לא יצטרכו לעשות אנליזה של כל חבילה וחבילה כך שעל אף הקושי זה בר-פתרון. לעניין היצוא דבר נוסף, אני חושב שבעתיד מרבית הארצות שאתם מיצאים להם תכנסנה את אותן התקנות כך שיהיה גם לגבי היצוא אותו הדבר. החשש היחיד שיש לנו הוא שמא מן היצוא ידלוף חומר לטוב הפנימי, אבל אם יש הבטחה של דבר כזה אז אין בעיה.

ברור לנו שאנחנו לא נביא לפתרון מוחלט של העניין אבל אנחנו נביא לשיפור ניכר במצב הקיים.

מ. קנטור:

אני רצייתי לגעת בכמה נקודות. דבר אחד הוא העניין של שגוי ההרגל הישראלי. בעבר העירו לנו ששכבות שהן הגיעו מארצות נחשלות קשה מאד יהיה להן לשנות את ההרגלים שלהן להשתמש בסבון קשה והזאיל ומדובר אז בכמות קטנה מאד הסכמנו זמנית ואני חושב שהסכמה זאת תצטרך לעמוד שנית בפני רביזיה מחי לבטלה, לרבות העניין של שימוש במשחות. העניין הזה של מעבר לדטרגנט רך יכניס שינויים בדטרגנטים. אין ארץ בעולם שרגישה לעניין הזה כמונו היום ואם מביאים לנו מספר שזה יעלה מיליון דולאר או שני מיליון דולאר אין לזה שום קנה-מידה עם ההשפעה על זה על מים במשק המים בישראל. צפוי לנו דיון בוועדת הכלכלה בודאי בעתיד הקרוב בנושא של מים ואני עוד אפרט את הפרופוזיציות של הדברים האלה. אני רוצה להגיד שבמחקני הטיהור הולכים להשקיע כמעט מיליארד לירות ובהוצאה שנתית של 200 מיליון לשנה. כל המחקנים שאנחנו בונים לא יפעלו בכלל בדטרגנטים. אחדים מהם מתחילים לפעול כבר תוך שנה-שנה וחצי מהיום כך שאינני רואה שום דרך ושם טעם בדחיית ההפעלה כי לפי התקנות הדחיה היא 8 חודשים, בודאי ישאר עוד מלאי עוד שבוע-שבועיים ואני חושב שאסור לנו לדחות את זה גם לשנה אחת.

ההערה שהעיר מר לובליני בקשר לברוין גם בעניין זה כבר פעלנו. אנחנו מקוים שכל הפרצות שהיו בעבר, והיו כאלה, יסגרו. לרבות השימוש בשטחים.

מ. דרובלס:
ברור לי היטב הצורך בצו כזה כי מצב משק המים במדינת ישראל הוא חמור ביותר וכנראה שיחמיר עוד יותר. אבל יחד עם זאת אם מוציאים צו, באיזו מידה נבדק העניין שתוך שמונה חודשים יהיו החליפים לכל אותם החומרים שמשמשים בהם עד עכשיו ושמתכנר שזה לא יפגע במשק. האם נעשו חשובים כאלה, נעשו בדיקות, האם זה ייקר או לא ובכמה?

שאלה שניה - האם במידה והחומר כה מזיק כמו שאנחנו שמענו פה, מכיון שזה מזיק לענף העיקרי של החקלאות בארץ, למה לא נסגור את הדבר הזה הלמטי. אם היצוא בדטרגנטים האלה הוא בסך הכל של 2 מיליון דולאר לשנה ואנחנו פה מדברים שזה יותר רק ליצוא אולי נאסור בכלל ליבא את כל אותם החומרים המזיקים. כי אחרת מר קנטור אומר שהוא מקווה שאפשר יהיה לסגור את כל הפרצות אבל אם בכלל הזה יובא יתכן והוא יוכל להגיע בצורה אחת או אחרת בצורות הלא רצויות.

י. מודעי:
לגבי הרגישות של מתקני הטיהור ואחר כך השימושים החקלאיים. כמה זה רגיש, הרי אין פה רגישות אבסולוטית. נאמר שמישהו במטבח שלו יעשה בהסתר ויוריד לביוב דטרגנט קשה ואז הכל נגמר? הלא יש טולראנסים בעניין הזה. הואיל ובמציאות אין מושגים אבסולוטיים היינו רוצים לדעת כמה בכל זאת המרווח הזה. כמה יהיה שלא תהיה קטסטרופה ולא יהיה נזק? מדוע? מפני שאם באמת יחברר שזה כורח אבסולוטי אז רבותי היצרנים, אם קורה שתרופה מזיקה לבריאות אז מפסיקים אותה בן-יום, זה גורם נזק ליצרנים וזה קשה מאד. עם כל התאור שאתם נחתם אין שום ספק שזה יכביד עליכם מאד, לעבור מיצור כזה ליצור אחר, חוץ מהקוסט כל התהליכים, המיכון והפרוצדורות אנחנו יודעים שזה קשה. אבל אם נשוכנע כאן שזה קורח כפי שזה מוגדר אז נראה לי שמה שאתם יכולים לבקש בעניין זה זה מה שביקשתם, היינו קצת עזרה, קצת הקלה וללכת עם העניין.

יש איזה שהוא דבר שלדעתי הוא מחייב נתונים מספריים וזה לא ההתייקרות לצרכן אלא ההתייקרות למשק המדינה. אני שומע מיליארד למחקני טיהור, זה סכום מרשים מאד. אילו אפשר היה לקבל מנציגי היצרנים הערכה, הלא לא מדובר פה על שבוע. אנחנו מהיום עוברים לפי דבריכם להשתמש בתכשיר שהוא לא יותר אפקטיבי אלא רק יותר יקר. אפשר לקבל הערכה כמה זה ייקר בשנה הבאה למשק המדינה? אנחנו רוצים לעשות איזה שהן השוואות מספריות במקרה שזה לא כל כך אבסולוטי כי אם אנחנו נשכנע פה שזה לא עניין של כסף אפילו אלא עניין של המשק החקלאי אז בזה גמדנו את העניין.

א. זילברברג:
אני זוכר שהיה כבר דיון והבנתי מדבריו שהעניין נמשך כבר עשר שנים. נציג "שמך" אמר כאן שנתחיל בזה רק מיום ההכרת. אז יש כאן הבדלים בין הכרחי ולא הכרחי. למה העכוב במשך עשר השנים שלא הצליחו להעביר את זה?

א. אטינגר:
מאחר שאנחנו שוכנענו שהדבר הזה הוא הכרחי עם התעשייה ועם גציבות המים נסייע ביד התעשייה לעבור את המעבר הקשה הזה והדבר מתבטא גם בתוך התקנות עצמן. עניין של הפרש המחירים והעניין של ההשקעה הנוספת, כל זה נדון אצל המנכ"ל של משרד המסחר ותעשייה ונאמר ליצרנים והוא הבטיח שכל עליית מחיר שתנבע מעליית מחיר חומר גלם יתחשבו בה וכשהדבר יהיה אקטואלי והתקנות יכנסו לתקפן בהחלט אפשר להגיש בקשה להעלאת מחירים

על זה. השקעה נוספת במידה ויש לצורך המעבר הוא הבטיח הלוואות פתוח
כמקובל וזו גם עזרה גדולה.

אנחנו רושמים את זה כהודעה
מחייבת שלכם, כחלק מהפרוטוקול

הי"ר - ש. חמיר:

של הישיבה הזאת.

א. אטינגר:
בקשר לשיטות בדיקה אז בנוסף
לשיטות כימיות וביוכימיות
שקיימות ומקובלות וידועות הרי שאפשר לעקוב אחרי הדבר בעזרת רישוי
מתאים. יבוא דטרגנטים גם כיום כאשר קיים יבוא חופשי ברוב המוצרים
יבוא דטרגנטים הוא על פי רשיונות יבוא, ניתן להמשיך את זה ולעקוב
אחרי היבואנים והיצרנים והשווק בארץ.

הי"ר - ש. חמיר:
אתם מזלזלים בשני מיליון הדולאר,
בעיני יצוא של שני מיליון דולאר
הוא מטבע רציני. ח"כ דרובלס אומר שאולי אפשר ליותר על היבוא פלוס
היצוא. אני מרשה לעצמי לחלוק, אני חושב שיצוא של שני מיליון דולאר
הוא דבר טוב מאד

א. אטינגר:
בקשר להפרש במחיר הרי זה נכון
שבמשך זמן ממושך, זה מספר שנים
שהיה קיים פער מחירים בסביבות 60-70 דולאר ואני לא בטוח שהדבר הזה
היום הוא משמעותי משום שבאותה מידה יקר אי.די.בי, מתר זה יהיה יותר
בזול, יש כיום השתוללות בנושא של חמרי הגלם בעולם והכל תלוי בהצלחה
של היבואן אם הוא הצליח להשיג מחיר זול או לא. מתר יכול להיות
המצב הפוך.

הי"ר - ש. חמיר:
זה ברור. לי נדמה שניתן מענה
לכל השאלות. אשר למשאלה של
נציג "שמן" אני מבין ממר קנטור שיש להם זכויות היחר למקרים מסוימים
ואינני חושב שיש צורך בועדה הזאת לאחר ששמענו על התקופה הממושכת
ועל ההיסטוריה הארוכה, שבצדק ח"כ זילברברג העיר שכבר מלאו הזמנים
ואני מבין שמתדפקים על דלתות הועדה הזאת כבר קרוב לשנה, כך שלא היה
כדאי שאנחנו נהווה גורם מעכב. אני מניח שאתם תוכלו לבוא לכלל הבנה
עם נציג המים במקרה שיהיה איזה שהוא קושי ספציפי. אתם הרי יודעים
שהאויב בשער כבר זמן לא מבוטל.

הייתי רק מפנה משאלה אחרונה
כדי להניח את דעתנו לשתי היועצות המשפטיות הנכבדות, של נציבות המים
ושל הועדה. אינני נלהב מן הרעיון שתהיה תקנה שהצבור לא יעמוד בה
ושעל גבי הנייר זאת תהיה עבירה אבל בפועל יעצמו עין משום שאפשר יהיה
להביא דטרגנטים רק של 80% וכאן האיסור הוא אבסולוטי. מכיון שכפי
שאתם רואים יש הבנה כללית לעמדה שלכם, לא רק בועדה הזאת אלא גם בקרב
הנפגעים, היצרנים שמבינים את חיוניות העניין, האם לא צודק יהיה בשלב
זה, כל עוד אין אותו דבר אידיאלי שהייתם רוצים שיהיה לצורך המשק
הישראלי לקבוע מפורשות 80% בתקנה וכאשר יהיה מכשיר חרש תטרחו ותדפיסו
תקנה נוספת, תביאו אלינו ונתקדם. אני חושב שזה יהיה יותר הגייני
מבחינת החוק והציות לחוק.

אני מוכרחה לומר שתמר שאלה אותי
במהלך הדיונים את אותה שאלה

א. חמיר:

בדיוק. לפי מיטב הידע המקצועי שיש לנו ניתן לעמוד בדרישה המכסימליסטית כיום. אני הייתי מציעה להשאיר את הדרישה המכסימאליסטית אלא אם כן אנשי המקצוע שאנחנו נעזרים בהם יגידו שאי אפשר היום לעמוד בזה. והיה אם נזכר לדעת שאי אפשר לעמוד בזה אנחנו נביא נסוח אחר בסעיף 1 של החקנה.

מ. שמעון: אני אומרת בבטחון שאין כל אפשרות

לקבל כל התחייבות מיצרן. אני

רוצה באמת לידיעה כל החברים היושבים כאן לומר שהיום בכלל קשה מאד להשיג את החומר. העובדה הזאת שבכל הארצות במערב אירופה יש הגדרה של 80% ולא יותר מזה היא מעידה על זה. אבל מאז שהתקבל החוק הזה באותן הארצות יש גן התפתחות נוספת. קרה משהו עם הנפט והחומר הזה סובל ממשבר הנפט כך שכל חוספת בעניין הזה מקשה. אני הייתי מציעה להשאיר את זה פתוח ולא להגדיר את זה. לא להגדיר מה אחוז הפירוק הנדרש. אנחנו מדברים על חומר רק מתפרק ויש רק אחד, זה האל.אי.בי. כל העניין הזה יביא לחוסר אפשרות להגשים את התקנות.

היו"ר - ש. תמיר:

תסלחי לי גבירתי, אנחנו פה עוסקים בדבר ספציפי. אני חושב

שהמידע שאת מספקת לנו על פניו הוא נראה משכנע ואני מבין שגם נציב המים נוטה ללכת לקראתכם אבל אולי תואילי להביט בתקנה, היא לנגד עיניך ותראי כי בסעיף 1, זה הסעיף הקובע, וגם בשם של התקנה נאמר איסור של דטרגנטים קשים. בסעיף עצמו נאמר "לא יביא וכו'... מוצר או חכשיר המשמש לכביסה או לניקוי אשר מכיל חומר מוריד...".

מ. שמעון:

זה בסדר, זה לא מפריע.

היו"ר - ש. תמיר:

אז איפה ההתייחסות שלך לעניין של 100% ו-80%?

מ. קנטור:

זה לא נזכר בגוף התקנות, זה נוגע לגוף העבודה השוטפת שלנו.

אני חייב לומר שאנחנו נראה בהתלהבות ולא רק ברצון אם גוף משותף של היצרנים יראה פעילות מתקדמת לעניין ולא ישאיר לנו רק את השימוש בצוויים. אם גוף קזה יבוא ויאמר - היום אפשר רק 80% ובעוד שנה 95% ובשנה מסוימת צריך לסגת אחוז אחד אנחנו נלך איתכם. אנחנו לא כללנו שום מספר סופי בתקנות אבל אין ספק שאנחנו נלך לטוב ביותר שנוכל להשיג.

היו"ר - ש. תמיר:

טוב, אני חושב שקנינו עוד התחייבות ממשלתית עכשיו וברוח

זאת אני מבין שהועדה קיבלה לתשומת ליבה את התקנות ורשמה בפניה את הודעות נציב המים ונציג משרד מס"ח. אנחנו מודים לאורחים, לנציגי הממשלה. הישיבה סגורה.